

Motion till riksdagen 2016/17:2975

av **Johanna Jönsson m.fl. (C)**

Sänkta trösklar för arbetskraftsinvandring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betona vikten av arbetskraftsinvandring och rörlighet för arbetskraft och studenter för tillväxt, kompetensförsörjning och en bättre fungerande arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tryggheten för tredjelandsmedborgare med arbetstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunna korrigera mindre fel och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över system för att arbetsgivare som gör fel ska kunna åläggas en straffavgift och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kravet på försörjning ses över för att fler ska kunna arbeta i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tolkningen av gemenskapsföreträdet och utannonseringskravet för arbetstillstånd för att få mer tillåtande regler och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra systemet för undantag från kravet på arbetstillstånd under asyltiden så att huvudregeln blir att asylsökande får arbeta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för företag att erbjuda praktikplats åt asylsökande och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta spårbyte och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla förfarandet för tillståndsgivning vid arbetskraftsinvandring för att kunna förkorta handläggningstiden och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att automatiskt förlänga arbetstillstånd under handläggning av förlängningsärende vid för lång fördröjning och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av handläggningen av arbetstillstånd för att få ned handläggningstid och få upp effektivitet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för externa aktörer att delta vid arbetstillståndsgivande och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga EU:s blåkortssystem och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utländska studenter lättare ska få uppehållstillstånd i Sverige efter avslutade studier och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillämpningen av utlänningslagen i syfte att underlätta för utländska studenter att göra rätt och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ta bort studieavgifter för utländska studenter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Arbetskraftsinvandringen är en stor tillgång för Sveriges kompetensförsörjning, för samhällets ekonomi och för företagens konkurrenskraft. Dessutom innebär arbetskraftsinvandringen en säker väg hit för personer som har möjlighet att bidra med kompetens, kunskap och viktigt arbete. Det är ingen förlust för Sverige att underlätta för människor som kan försörja sig att stanna. Vi har mycket att vinna på välfungerande migration. Därför är arbetskraftsmigrationen av stor vikt.

EU har inneburit stora framgångar för rörligheten av arbetskraft. Det är av stor vikt att vi värnar den fria rörligheten för människor, arbete, tjänster och studier. Både inom EU och för tredjelandsmedborgare som vill ta sig till EU.

Arbetskraftsinvandringen är även mycket betydelsefull för EU som helhet. Det finns omkring två miljoner jobb i EU som inte tillsätts. Genom att underlätta också för både högkvalificerad och lågkvalificerad arbetskraft att komma till unionen för att jobba kan denna arbetskraftsbrist lättare motverkas.

Det system för arbetskraftsinvandring som alliansregeringen införde tillsammans med Miljöpartiet 2008 har varit till stor nytta för företagens kompetensförsörjning, samhällets ekonomi och även gett många människor möjlighet att leva och arbeta i Sverige. Det svenska systemet måste värnas, och det är viktigt att agera mot alla förslag som skulle göra det svårare att komma till Sverige.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska komma åt fusk och missbruk av systemet. Ett antal skärpningar med samma syfte genomfördes av alliansregeringen 2012. Det är viktigt för systemets hållbarhet och trovärdighet att det inte missbrukas. Det är bra att utredningen får se över möjligheter att stärka utrikes födda arbetstagaras situation.

Samtidigt saknar regeringen en politik som genomför viktiga förändringar på andra områden. Det är fortfarande ohållbart långa handläggningstider för arbetskraftsinvandring. Kraven är stelbenta och minimala brister kan leda till utvisning. Utannonseringskravet tolkas långt hårdare i Sverige än vad EU kräver. Små möjligheter till spårbyte gör att kvalificerade asylsökande som fått jobb ändå inte kan stanna i Sverige om de får avslag. Inget av detta vill regeringen göra någonting åt.

Det är ingen förlust för Sverige att underlätta för människor som kan försörja sig att stanna. Ändå har regeringen bara politik för att göra det svårare och inga förslag för att underlätta. Det är någonting Centerpartiet ser mycket kritiskt på.

Minska risken för arbetstagaren

En arbetskraftsinvandrare bär i dag hela risken själv om någonting går fel. Om en anställning utlysts felaktigt, om en lön ligger några kronor under kollektivavtalet eller om någonting annat i processen inte har hanterats helt oklanderligt så är det arbetstagaren som bär hela risken och kan utvisas för minsta miss. Det är en orimlig riskfördelning.

Flera yrken

I dag måste alla som kommer till Sverige som arbetskraftsinvandrare ha en arbetsgivare här redan innan avresan och för att få förlängt arbetstillstånd måste man ha haft samma yrke och arbetsgivare i minst två år. Centerpartiet vill slopa kravet på koppling till ett visst yrke och arbetsgivare.

När en arbetskraftsinvandrare jobbat i Sverige i två år och vill förnya sitt arbetstillstånd ska personen i stället vara fri att börja jobba inom vilken bransch som helst. Människor ska också kunna byta arbetsgivare redan under de två första åren. Detta för att ge människor makt över sin egen situation, en chans att ta nya steg i karriären, och möjlighet att välja bort oseriösa arbetsgivare. Det viktiga är att man arbetar, inte att man aldrig byter jobb.

Utannonsering

Gemenskapsföreträdet och kraven på utannonsering av tjänster har tolkats orimligt hårt i svensk rätt. I ett uppmärksammat fall har en person fått avslag på sökt arbetstillstånd och utvisats för att han fått sitt jobb via LinkedIn och inte via Arbetsförmedlingen. Efter det har EU-kommissionen konstaterat att den svenska tolkningen går mycket längre än vad gemenskapsföreträdet kräver. En jämförande granskning visar också att inget annat EU-land tolkar företrädet på samma sätt som Sverige.

Det finns inga hinder i EU-lagstiftningen mot att bevilja arbetstillstånd för arbeten som inte utlysts via Arbetsförmedlingen. Men det är så lagen har tolkats, och en lag som inte ger önskade resultat bör ändras. Centerpartiet vill inte att Sverige utvisar hederliga, strävsamma, arbetande personer i onödan. Därför vill vi se över kraven på utannonsering och förtydliga i lag eller förordning att utlysningsskravet måste ha utrymme för fler sorters annonsering än bara via Arbetsförmedlingen.

Försörjningskrav

Det finns två grundläggande krav för att man ska kunna få arbetstillstånd. Dels måste arbetsvillkoren vara på kollektivavtalsenlig nivå, dels måste man ha en inkomst på minst 13 000 kronor i månaden. Det finns i dag inget utrymme för undantag, vilket har inneburit att personer har utvisats i onödan. I ett fall gick en amerikansk kvinna ned i arbetstid för att studera svenska och tjänade under året endast 12 000 kronor i månaden. Det fanns inget utrymme för flexibilitet utan hon utvisades på grund av detta. Det finns flera liknande fall.

Denna stelbenthet gör skada men ingen nytta. Det måste finnas möjlighet att göra undantag från kravet på 13 000 kronor i månaden i vissa fall, t.ex. om någon tillfälligt går ned i arbetstid för att studera. Centerpartiet vill därför att kravet på försörjning ses över för att deltidsarbete ska vara möjligt för fler som vill utbilda sig vid sidan av sitt arbete.

Möjlighet till korrigerering

I flera fall har personer utvisats på grund av små misstag, som en lön på så lite som 38 kronor under kollektivavtalet. En arbetsgivare som inser sitt misstag och vill korrigera det i efterhand ska kunna göra det och retroaktivt kompensera lön som legat för lågt. För att inte skapa incitament för arbetsgivare att systematiskt betala för låga löner bör systemet innehålla någon form av påföljd för arbetsgivaren.

Arbete under asyltiden

I dag är grundregeln att en person som saknar uppehållstillstånd inte får arbeta, men en asylsökande kan beviljas undantag, så kallat AT-UND. Centerpartiet vill vända på detta och låta alla asylsökande arbeta. Istället för att arbetsförbud ska vara regel vill vi tillåta alla att arbeta som utgångspunkt.

Det ska fortsatt vara möjligt att besluta om arbetsförbud, och även sänkt dagersättning, för de personer som vägrar bidra till att fastställa identiteten eller som bryter mot regler på olika vis. Det enda den asylsökande ska behöva för att få jobba är ett bevis på att man registrerats som asylsökande hos Migrationsverket.

Även att erbjuda och ta praktikplatser måste underlättas kraftigt. I dag måste alla praktikplatser för asylsökande godkännas av Migrationsverket efter en omfattande ansökningsprocess där nära nog varje detalj måste redogöras. Det måste underlättas så att fler redan under asyltiden kan få en fot in och prova på den svenska arbetsmarknaden samtidigt som sysslösheten motverkas.

Förenkla reglerna för spårbyte

Reglerna för spårbyte gör det i dag möjligt för asylsökande som får avslag på sin asylansökan att i stället få arbetstillstånd och få stanna som arbetskraftsinvandrare. Det är en mycket värdefull möjlighet som gör att personer som kan bidra till Sverige får möjlighet att göra det även om de inte har skyddsskäl.

Det är viktigt att det fortsätter finnas en möjlighet att göra spårbyte från asylinvandring till arbetskraftsinvandring. Möjligheten till spårbyte är dock för snäv. Den möjligheten bör finnas långt tidigare. I dag måste man ha haft samma arbete – till

kollektivavtalsenliga villkor – i minst fyra månader. Har man arbetat i tre och en halv månad har man ingen chans att få stanna och arbeta i Sverige om ens asylansökan avslagits. Centerpartiet vill att man ska kunna ansöka om spårbyte från dag ett. Den som har ett arbete i Sverige ska kunna få stanna. Tidsramen från avslag till att ansökan om spårbyte ska lämnas in bör också utökas så att det blir lättare för fler att ansöka om att få stanna och arbeta.

Möjligheten till spårbyte bör ses över i syfte att bredda möjligheterna, göra det enklare och minska risken för utvisning på oskäligen grunder.

Snabbare handläggningstider

Det är också nödvändigt att korta handläggningstiden av arbetstillstånd för arbetskraftsinvandrare. Vi vill se ett enklare förfarande och snabbare handläggning av fler ansökningar för att kunna få ner tiden från arbetserbjudande till uppehållstillstånd. Att få ett arbetstillstånd beviljat kan ta över ett år. Det skapar en osäkerhet och en kostnad som gör att det för många arbetsgivare inte är ekonomiskt möjligt att söka arbetskraft från andra länder, vilket kan leda till att platser inte alls tillsätts och att företag inte kan tillverka de varor och tjänster de annars hade kunnat.

Centerpartiet vill att det ska bli enklare för arbetsgivare att få det enklare ansökningsförfarandet. Har man som arbetsgivare haft en arbetskraftsinvandrare anställd i ett år utan några anmärkningar ska handläggningarna för framtida ansökningar snabbas upp ytterligare.

Ett annat problem är handläggningstiden vid förlängning av arbetstillstånd. Efter att en arbetstagare ansökt om förlängning dröjer det ofta många månader innan beslut fattas. Centerpartiet vill se över möjligheten att automatiskt förlänga arbetstillstånd under prövningen så att en person kan fortsätta att arbeta under prövningsperioden även om arbetet innebär utlandsresor. Möjligheten att automatiskt bevilja en förlängning vid viss fördröjning bör också utredas.

Utöver detta bör en bredare översyn göras av handläggning av arbetstillstånd i syfte att få ned handläggningstider och få upp effektiviteten. Det finns stora skillnader mellan Migrationsverkets enheter i hur lång tid ansökningarna tar att behandla, så det lär finnas betydande möjlighet till effektiviseringar.

Externa aktörer

Vi vill se över möjligheten för externa aktörer med specialiserad kunskap att under Migrationsverket kunna utreda dessa ärenden och lägga fram beslutsunderlag. Externa tjänsteleverantörer i ärenden om uppehålls- och arbetstillstånd kan minska belastningen på Migrationsverket samtidigt som arbetstillstånd kan hanteras snabbare. Frågan har nyligen utretts av Tjänsteleverantörsutredningen (SOU 2016:36). Centerpartiet vill snabbt gå fram med implementering av förslagen.

Reformera EU:s blåkortssystem

EU:s blåkortssystem har byggt på en god grundtanke men inte fungerat i praktiken. Systemet är alldeles för snävt och ställer upp mycket strikta krav – samtidigt som medlemsstaterna kan införa extra hårda kvoter, lönekrav och mycket annat. Det har

inneburit att EU fortfarande inte har något fungerande system för arbetskraftsinvandring. Det enda land som i någon betydande omfattning använt sig av blåkortssystemet är Tyskland.

Centerpartiet vill att blåkorterna vidgas till att omfatta fler yrkesgrupper så att behoven på arbetsmarknaden bättre kan tillgodoses och fler ges möjligheten att söka arbete i Europa. Blåkorterna ska inte bara vara till för högkvalificerad arbetskraft utan kunna användas för att täcka behov i flera branscher.

Centerpartiet vill också se en större reform i linje med det förslag som lagts fram av kommissionen. En bred översyn av hur blåkorterna kan vara en del i att göra EU mer attraktivt för arbetskraft från andra länder kan bland annat innehålla att blåkorterna ska kunna ge tillträde till hela EU och möjlighet till en europeisk form av spårbyte för asylsökande. Båda dessa finns i USA:s green card-system, och bidrar till att göra USA till en attraktiv arbetsmarknad för utrikes arbetskraft.

Reformer av systemet är en fråga som ligger på EU-nivå men det är viktigt att Sveriges regering ligger på för ett öppet Europa och värnar rörligheten inte bara inom EU utan även till EU för arbetskraft från tredjeländ.

Utstationering

Regeringen har arbetat aktivt för att omförhandla och försämra utstationeringsdirektivet så att det skulle bli svårare att röra sig mellan EU-länder för att arbeta. Det är helt fel fokus och skulle både försvåra kompetensförsörjningen för svenska företag som vill rekrytera arbetskraft från andra länder och för EU-medborgare som ser en chans att skapa en framtid där de kan bidra till Sveriges välstånd. Centerpartiet vill värna rörligheten för arbetskraft inom EU.

Rörlighet för studenter

Studenter som kommer till Sverige är en resurs för vårt land. Men trots att många utländska studenter studerar i Sverige är det få som stannar. När så många väljer bort Sverige efter avslutad utbildning går vi miste om några av världens skarpaste hjärnor. För att fler internationella studenter ska kunna etablera sig på den svenska arbetsmarknaden och bidra till handel, utveckling och välstånd vill vi göra det lättare för dem att stanna i Sverige längre efter avslutad utbildning.

Centerpartiet vill underlätta ansökningsförfarandet för utomeuropeiska studenter att studera i Sverige. Det är viktigt att attrahera utländska studenter. Den högre utbildningen är en snabbväxande global marknad som skapar nya kontakter, nätverk och tillför värdländerna värdefullt humankapital. Det stärker inte bara Sverige utan skapar en bättre utbildad och bättre utvecklad värld.

I flera fall har Migrationsverket fått kritik från högskolor och universitet för bristfällig hantering av studenters uppehållstillstånd, otydlighet i processer och en icke-transparent tolkning av regelverk. De regler som finns för studenters uppehållstillstånd, med bland annat tryggad försörjning och studieresultat måste tydliggöras med utgångspunkt från studenters möjlighet att studera och stanna i Sverige.

Ta bort avgifter för utländska studenter

Konsekvenserna av att utländska studenter måste betala för sin utbildning i Sverige har varit olyckliga. Flera personer har fallit mellan stolarna och drabbats oskäligt hårt, och i rapporterade fall har priset för utomeuropeiska studenter varit dubbelt så högt som kostnaden för utbildningen.

Regeringen har gett Universitetskanslersämbetet i uppdrag att se över systemet för avgifter för tredjelandsstudenter. Det är en översyn Centerpartiet välkomnar. Vi vill att tredjelandsstudenter ska behandlas på liknande sätt som inrikes födda studenter. Därför avser vi att i framtiden erbjuda avgiftsfria utbildningar även för utländska studenter. Däremot anser vi att en mindre avgift bör tas ut av de utländska studenterna för att finansiera antagningsförfarandet för dem.

Johanna Jönsson (C)

Annika Qarlsson (C)

Solveig Zander (C)

Fredrik Christensson (C)

Anders W Jonsson (C)